

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ ПРОЄКТІВ

Ліпчевська Інна

доктор філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
Інститут педагогіки НАПН України,
учитель інформатики
ліцей № 98 Дніпровського району м. Києва

Савчук Антоніна

учитель-методист, учитель вищої категорії,
учитель інформатики
ліцей № 98 Дніпровського району м. Києва

Згідно з нормативно-правовим забезпеченням реформи «Нова українська школа» інформаційно-комунікаційна компетентність визначається як:

- «опанування основою цифрової грамотності для розвитку та спілкування, здатність безпечного й етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності в навчанні й інших життєвих ситуаціях» у початковій школі [12];
- «упевнене, критичне та відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку та спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні й інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності» у базовій/профільній старшій школі [9], [11].

Ця компетентність входить до переліку ключових і повинна наскрізно розвиватися під час здобуття початкової, базової та профільної середньої освіти. Водночас її доцільно розглядати як предметну компетентність інформатичної освітньої галузі. У початковій школі (2(3)–4 класах) на вивчення інформатики відведено одну годину на тиждень, у 5–9 класах – від одної до двох годин на тиждень, у 10–12 класах – одну годину на тиждень.

Відповідно до результатів психологічних досліджень така періодичність навчання є малоефективною: через 3–4 дні після уроку в пам'яті учнів залишається близько 25% нового матеріалу, а через 6–7 днів – лише 21% [20]. Для результативного розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності учнів необхідна неперервність і наскрізність навчальної діяльності, що може бути реалізовано в змішаному навчанні або через збільшення частоти використання цифрових технологій в освітньому процесі, зокрема за використання проектної діяльності.

Проблемам планування, організації, реалізації й аналізу результатів шкільних проєктів присвячені праці С. Алексєєвої, Н. Арістової, О. Горошкіної, Н. Дічек,

І. Єрмакова, В. Ільченко, О. Кондратюк, О. Локшиної, О. Малихіна, Т. Назаренко, О. Онопрієнко, О. Пехоти, О. Пометун, Р. Попова, О. Топузова, Т. Ремех, С. Трубачевої, В. Туташинського, А. Цимбалару. Доробок науковців відображено в методичних посібниках для вчителів, матеріалах курсів підвищення кваліфікації педагогів тощо. Серед шкільних проєктів за метою їх проведення виділяють:

- дослідницькі проєкти: спрямовані на вивчення певної проблеми або питання;
- творчі проєкти: фокусуються на створенні творчих робіт (малюнків, художніх творів, відео тощо);
- практичні проєкти: орієнтовані на вирішення практичних завдань і проблем;
- соціальні проєкти: спрямовані на вирішення соціальних проблем або допомогу громаді.

Безпосередньо творчі проєкти спрямовані на розвиток креативного мислення, уяви, інноваційності учнів; їхніх навичок самовираження в різних формах мистецтва; формування позитивної самооцінки й упевненості в собі через успішну реалізацію власних творчих задумів. Вони сприяють всебічному розвитку учнів та підвищують їхню вмотивованість до навчання.

Творчі проєкти є важливим елементом освітнього процесу в сучасній школі та можуть бути дієвою основою для інтеграції інформатичної і мистецької освітніх галузей. Так, проєкт зі створення виставки-конкурсу цифрових робіт учнів закладу загальної середньої освіти дає змогу удосконалити їхні інформаційно-комунікаційну та мистецьку компетентності, уміння конструктивно спілкуватися з однолітками, здатність працювати в команді, критично мислити, креативність, емпатію та соціальні навички. Він може бути організований за участі учнів початкової, базової та профільної старшої школи. Проєкт складається з шести етапів:

- мотиваційний етап;
- організаційний етап;
- створення цифрових робіт;
- формування онлайн виставки;
- голосування та визначення переможців;
- підготовка урочистості та нагородження.

На мотиваційному етапі вчитель знайомить учнів з ідеєю конкурсу та мотивує їх до участі. На організаційному етапі учні-модератори конкурсу планують проєкт, використовуючи діаграму Ганта для візуалізації етапів роботи (наприклад, за використання сервісу Canva). Для створення цифрових робіт (малюнків, колажів, презентацій, постерів, дописів у соціальних мережах, інтерактивних зображень, цифрового сторітелінгу тощо) учні використовують прості редактори, з якими вони мали змогу попередньо попрацювати на уроках інформатики, а для підготовки цифрової виставки – онлайн дошку (наприклад, додаток PadLet). Голосування проводиться онлайн і роботи можуть оцінюватися як учнями школи, так і зовнішнім експертним журі. Урочисте нагородження

переможців супроводжується анімованим відео, створеним за допомогою цифрового додатка (Animoto, PowToon тощо). Презентації до нагородження можуть бути розроблені в PowerPoint, Prezi, Canva або інших сервісах, з дотриманням основних правил створення візуального контенту.

Творчий проєкт зі створення виставки-конкурсу цифрових робіт учнів може бути приурочений до тижня інформатики, певного свята, урочистості з нагоди завершення навчального року.

Список літератури

1. Коваленко В. О. Філософія освіти у спадщині Дж. Дьюї. *Наукові записки НДУ ім. м. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2011. № 10. С. 244–249. URL: <https://moodle.ndu.edu.ua/file.php/1/NaykZap2010N11/vzd/vzd2.pdf>.
2. Конкурс підручників. *Електронна бібліотека Інституту модернізації змісту освіти*. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/konkurs-pidruchnyktiv/> (дата звернення: 17.07.2024).
3. Конструктор навчальних програм. *Нова українська школа*. URL: http://constructor.nushub.org.ua/basicplans_5-9
4. Ліпчевська І. Розвиток умінь візуалізації навчальної інформації вчителів початкової школи : дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки : 011. Київ, 2024. 464 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Dysertatsiia_I.Lipchevska.pdf.
5. Ліпчевська І. Л. Мова візуальної комунікації у початковій освіті. *Нова українська початкова школа: нові виміри професійного розвитку вчителя* : Матеріали Всеукр. науково-практ. конф. з міжнар. участю, м. Запоріжжя, 16–17 верес. 2021 р. Запоріжжя, 2021. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/728094/>
6. Малихін О. В., Арістова Н. О., Ліпчевська І. Л. Аналітичні матеріали: дидактичні особливості організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. Т. 11, № 10. С. 56–62. URL: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-008>
7. Малихін О. В., Ліпчевська І. Л. Педагогічна майстерність учителя початкових класів: візуалізація навчальної інформації в початковій школі : метод. посіб. Київ : Людмила, 2023. 74 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736554>
8. МОН України. Освітні програми. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi>.
9. МОН України. Проєкт Державного стандарту профільної середньої освіти. 2023. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2023/10/30/НО-proyekt.Derzhstandartu.profilnoyi.serednoyi.osvity-30.10.2023.pdf>.
10. Педагогічні ідеї реформатора Джона Дьюї. *Освітній проєкт «На Урок» для вчителів*. URL: <https://naurok.com.ua/post/pedagogichni-ide-reformatora-dzhona-dyu>
11. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова Каб. Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-p#Text>

12. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : Постанова Каб. Міністрів України від 21.02.2018 р. № 87 : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п#Text>
13. Binocular rivalry and visual awareness in human extrastriate cortex / F. Tong et al. *Neuron*. 1998. Vol. 21, no. 4. P. 753–759. URL: [https://doi.org/10.1016/s0896-6273\(00\)80592-9](https://doi.org/10.1016/s0896-6273(00)80592-9)
14. Castelhana M. S., Henderson J. M. The influence of color on the perception of scene gist. *Journal of experimental psychology: human perception and performance*. 2008. Vol. 34, no. 3. P. 660–675. URL: <https://doi.org/10.1037/0096-1523.34.3.660>
15. Gantt chart information. *Gantt.com*. URL: <https://www.gantt.com/>
16. Individualized learning in the context of blended mode of the educational process in secondary school: challenges and expectations / O. Topuzov et al. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2022. Vol. 1. P. 560–571. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6874>
17. Malykhin O., Aristova N., Aliksieieva S. Boosting lifelong learning for general secondary schoolteachers: digital competence development amid blended learning. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2022. Vol. 1. P. 819–827. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6859>
18. Measuring the aesthetics of reading / K. Larson et al. *British HCI*. 2006. URL: https://www.researchgate.net/publication/334549568_Measuring_the_Aesthetics_of_Reading.
19. Students' visual literacy development in primary school: the influence of teachers' ability to visualize educational information / O. Malykhin et al. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2024. Vol. 1. P. 465–475. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2024vol1.7913>
20. Using brain research from the 1800s to improve today's classroom instruction. *IEE*. URL: <https://excellenceined.org/using-brain-research-from-the-1800s-to-improve-todays-classroom-instruction/>
21. Visualizing educational information: primary school teachers' views / O. Topuzov et al. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2024. Vol. 1. P. 573–584. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2024vol1.7885>